

H. G. hum.

178 h

62

LIBRAIRIE ORIENTALE DE DONDEY-DUPRÉ PÈRE ET FILS,
Imp.-Lib.-Memb. de la Société Asiatique de Paris, et Lib. de
la Société royale de la Grande-Bretagne et d'Irlande;
RUE RICHELIEU, No 47 (bis), ET RUE ST-LOUIS, No 46, A PARIS.
On fournit tous les ouvrages, soit de France, soit de l'étranger.
On imprime dans presque toutes les langues de l'Asie.

DD. 4.50

BQ.

H. g. hum. 178 ^h ₋

Pareau

Ex bibliotheca
Steph. Quatremeri.

JOANNIS HENRICI PAREAU

ORATIO

DE

HONORIS STUDIO ORIENTALIIUM,

PUBLICE DICTA,

DIE XX. M. MARTII A. MDCCCXXIII.

CUM ACADEMIAE REGUNDAE MUNUS SOLENNI
RITU DEPONERET.

BIBLIOTHECA

REGIA

MONACENSIS

HONORIS STUDIO ORIENTALUM

PUBLICIS DICTA

ANNO 1771. M. MARII A. MDCCCLXXI.

IN ACADEMIA REGIATA SINGULIS

RECTORIBUS

PERILLUSTRES ACADEMIAE RHENO-TRAJEC-
TINAE CURATORES !

QUI IN REGNO BELGICO, IN REGIONE TRA-
JECTINA, AUT IN HAC URBE, REBUS PUBLICIS
ADMINISTRANDIS VEL JUSTITIAE TUENDAE PRAE-
ESTIS, VIRI SUO QUIQUE LOCO VALDE HONO-
RANDI !

ARTIUM ET DOCTRINARUM PROFESSORES, COL-
LEGAE CONJUNCTISSIMI !

QUARUMCUMQUE LECTORES DISCIPLINARUM
BENE PERITI !

DOCTRINAE CHRISTIANAE ANTISTITES AD-
MODUM VENERABILES !

CUJUSVIS FORMULAE DOCTORES EXPERIENTIS-
SIMI !

ACADEMICI JUVENES , NOSTRA CURA ET VO-
LUPTRAS , PATRIAE SPES !

QUOTQUOT PRAETEREA HIC ADESTIS , CIVES ,
HOSPITES ACCEPTISSIMI !

Quotiescumque hominum contemplor natu-
ram , et praecipua momenta perpendo , quibus
ad agendum excitantur , vix ullum mihi cense-
tur nobilius esse , quam appetitus honoris.
Inest quidem in brutis animantibus obscurus
aliquis suarum virium , earumque , quibus inter
se distinguuntur singula , proprietatum sensus ,
quo , quid valeant , ostendere gestiunt. Sed
quae homini insita est suarum virium ac pro-
prietatum conscientia , haec magnam , qualis in
erecta corporis statura vultuque sublimi elucet ,
praestantiam ejus arguit , et cum ipsius , qua
pol-

pollet, rationis usu proxime conjuncta est. Quamquam multum abest profecto, ut ratione semper regatur eximius ille, quem natura nobis dedit, appetitus honoris. Nec diffiteor enim, esse quam plurimos, qui inania et falsa gloriae blandimenta verae justaeque anteponunt existimationi. Immo vehementer deploro horrenda et vitia et mala, quae peperit cujuscumque tandem famae consequendae ardor infanus. At homines tamen fingamus ab ipso honoris appetitu vacuos: quam segnes futuri essent plerumque, quam inertes, quam torpidi, quam parum ad ardua quaeque et praeclara generose tentanda et alacriter persequenda idonei! Quam languida foret ratio humana, quantumvis officii conscia, nisi stimulo impelleretur honoris! Quam denique ab eo, quod bonum, decorum, honestumque est, alienos se demonstrare solent, quicumque aliorum judicia non curant, sed contemnunt despiciuntque! Trahimur omnes laudis studio, et optimus quisque maxime gloria ducitur, ut ait TULLIUS: atque haec, eodem auctore, erat plerorumque veterum philosophorum doctrina, qua honestum id intelli-

ge-

gerent, quod tale esset, ut detracta omni utilitate sine ullis praemii fructibus per se ipsum posset laudari.

Est igitur homini ingenita nobilis quaedam ad honorem comparandum propensio: cui quo prudentiorem adjungit comitem rationem, eo magis naturae suae indolisque praestantiam declarat, eoque melius sapientissimo Divini Numinis respondet consilio. Ejusdem autem coeco impetu quo incautius abripitur, eo majorem ostendit sive perversitatem, seu: saltem infirmitatem, coelestisque doni pulchritudine se monstrat indigniorem.

Est vero etiam omnibus terrarum gentibus communis ille honoris appetitus, nec tamen prorsus similis ubique, sed infinitis modis diversus, pro diversa gentium conditione ipsaque coeli temperie, atque e singularum adeo indole prudenter dijudicandus. Fieri nimirum non potest, ut omnia omnibus aequae sive honesta, seu turpia videantur: ac notum est, quantopere hac in re Romani differrent a Graecis, quamvis quaecumque ad cultum pertinerent ingenii, ab iis desumsissent. Utrisque autem ut

mi-

minus culti censentur Orientales universe, ita in eodem illo, quod homini naturale est, honoris studio aliquid habent sibi privum ac proprium, quod non ex nostro, sed ex ipforum cernendum sit iudicio. — Et hos quidem Orientales, eorumque indolem, instituta, mores ac studia propius contemplari cum ea, quam profiteor, me jubeat disciplina, non alienum a mea persona esse arbitratus sum, si hac dicendi opportunitate breviter dicerem *de honoris studio Orientalium*. Breviter, inquam. Tamen enim argumentum est ambitu latissimum, nolim tamen committere, A. A. ut benevola vestra, quam efflagito, attentione abusus, meamque de hoc quamvis populari nec injucundo argumento orationem ultra modum extendens, aliquid de eo detrahere censear, quod maxime postulat hujus solennis diei dignitas. Alioquin justo honoris studio parum ductus esse mihi met ipse viderer.

Orientales universe impenso honoris studio teneri, ecquis est qui ignoret? Quem vestrum
fu-

fugit, A. A. quantopere principes eorum viri
 toto corporis habitu magnaue pompae osten-
 tatione summam sui suaeque gentis existimatio-
 nem injicere cupiant, feminae autem splendida
 mundi sui specie et quaesita luxus gloriola ob-
 lectentur. Nostis quoque Orientalium super-
 biam, jactantiam et arrogantiam vix tolerabi-
 lem, profusas quas poscunt ac ferviles adula-
 tiones, et multiplices denique, absurde coacer-
 vatos et ad nauseam usque exaggeratos dignita-
 tis titulos, quibus reges praesertim sibi ipsi
 blandiuntur et divinam fere assumunt veneratio-
 nem. Atque hoc perpendentes veremini forsi-
 tan, ne non satis grave sit orationis argumen-
 tum, quod in honoris inani simulacro vestris
 oculis objiciendo versetur. — At vero de Ori-
 entalibus ubi loquor, non omnes intelligo po-
 pulos, qui nimis vaga consuetudine a multis
 hoc nomine dicuntur, et quorum alii in Asia,
 alii in Africa habitantes, ob immoderatum
 ineptumque honoris studium risu magis quam
 seria commemoratione digni videantur. Eos
 intelligo solos, quos Orientales unice appellare
 licet, quique cum ex communi quadam prosa-
 pia

piâ oriundi et consanguinitate affines quondam erant, tum etiam communi sermone utebantur, non nisi dialecti diversitate distincto, qui denique naturae propiores mansere, quam permulti isti, qui ejusdem quidem nominis vulgo participes sunt, sed longe aliam et linguam habent et originem. Quamquam iisdem quoque illis nativis Orientalibus a coeli sui ardore affectuumque vehementia nonnihil accessit, quod nostro judicio peregrinum ac paene barbarum sit. Ex iis autem nulli sunt contemplatu digniores, quam Arabes et Hebraei: quorum illi quidem antiquos hodieque teneant tractus, quos ab ultima usque occuparunt hominum memoria, sibi-que perpetuo simillimi sint, hi vero vel solius historiae sacrae causa attendi mereantur.

Arabes igitur cum dico honoris studio memorabiles, videre mihi videor nonnullos vestrum, A. A. qui ad eorum nomen supercilia contrahunt, et continuo sibi repraesentant insignes istos sua barbarie homines, qui in Mauritania habitant. At mittimus hos, qui cum priscis, quos sibi subegerant, incolis commixti aliquid ferociae ab iis mutuati sunt et in suam converte-

terunt naturam. Mittimus etiam famulos vefana sua crudelique superbia Turcas, qui nil quidquam commune habent cum Arabibus, nisi Mohammedis religionem. Solos spectare vobiscum volo purae ac sinceræ originis Arabes, qui in avitis sedibus constanter inhaesere. — Verum hi ipsi nonnihil forte vobis displiceant: non urbani quidem cultiores atque agriculturae et commerciis dediti; sed nomades atque campestres, qui priscam gentis indolem diutissime retinere non mutata. — Vide enim, inquietis, vide agrestes istos rudesque homines! Immo vide inhumanos praedatores, viatorum formidinem atque horrorem, quos subito aggrediuntur spolientque saevum in modum! — Novi utique: nec meos Arabes vobis alios describere velim ac sunt in rerum natura. At nolim tamen, eosdem ut nimis atris coloribus depingatis, talemque vobis informetis eorum imaginem, qualem ipsi indignabundi respuerent. Turpe latronum nomen refugiunt: sed nobili superbiunt titulo bellatorum. Avita libertate gloriantes, qua exteris numquam paruerunt, et desertorum, divinitus scilicet genitori suo Ismaë-

li concessorum domini, quoddam perpetui belli
 jus sibi tribuunt in omnes viatores quos obvi-
 am habeant. Hos ergo suas res pretiosas tra-
 dere cogunt; in ista tamen ipsa violentia suo
 modo generosi, cum illud spoliatis, quo iter
 pergere possint, relinquere soleant, neque ve-
 xent quemquam, nedum interimant, nisi vim
 vi repellere conetur, aut sanguinem effundat
 quem severe ulciscantur. Ferox est profecto
 horridumque, ex nostra opinione, vitae ge-
 nus, quod hi sibi ducunt honori. Verum idem
 tamen ille bellicus praedator Arabs, qui equo
 vectus suaque hasta armatus tibi in proprio ip-
 sius solo viatori terrorem incutiat, quam ama-
 bilis tibi videbitur, quam eximiae honestatis
 humanitatisque laude dignus, ubi te hospitem
 excipit! Accedis: statim, quisquis es, te offi-
 ciosis, nec fallacibus, sed e candido pectore
 depromptis verbis compellat invitatque. Se
 praedicat beatum, si, quod in tenui conditio-
 ne optimum sibi suppetat, non recuses, sed
 lubenter ingenueque accipias. Te vero omni-
 bus modis contentum reddere, tuis commodis
 cum obsequio et comitate prospicere, tuumque
 de-

desiderium benevolentia praevenire studet. Nunc igitur nihil est quod ab eo metuas peregrinus. Metuas? Immo vero tuam tutelam ac securitatem sua ipsius vita habet cariorem; et sanctissimum, quo frueris, hospitalitatis jus si qualicumque tandem modo non observaverit nec praestiterit, aliquid se commisisse judicabit, ab Arabici nominis dignitate, summoque, quo fervet, inconcusae fidei honore vehementer alienum.

Verum plura sunt, in quibus Arabes proprium quoddam commonstrant honoris studium, eaque tam multa et varia, ut omnia vel levi oculo lustrare nimis longum foret, ex iisdem vero perquam difficilis sit delectus. Ignoscite igitur, A. A. si forte vestrae expectationi non prorsus fatisfecero! — Quod si ergo ad intimam Arabum familiaritatem vos introducere liceret ejusque vos testes reddere oculatos: laudabilem ejus, quod decorum censent, sensum ex luculentis indiciis haud sine voluptate animadverteretis. Homines coram conspiceretis inquieto gloriae ardore in magna vitae simplicitate non exagitatos, sed in ipso ingenii fervore
pla-

placidos, lenes, mites, modestos, perpau-
 contentos: qui, quamvis suum suaeque familiae
 decus omnino sustinere velint, non superbe ta-
 men singuli de semet ipsi judicant, nec invidi
 sunt aliorum obtrectatores, nec importune in-
 terpellant loquentes, nec qui aliter sentiant aut
 perperam agere videantur, censoria eos severi-
 tate corripunt; sed pacis, concordiae, mu-
 tuaeque benevolentiae admodum studiosi sunt,
 in eo, quod recte factum vident audiuntque,
 laudando profusi, in obsequio aliis exhibendo
 prolixi, in colenda liberalitate largi ac prodigi,
 in ipsa vero conviviorum hilaritate tam sedati
 sibi que ita temperantes, ut ne uberius quidem
 vini usus, si forte contingat, eos justae cui-
 dam reprehensioni reddat obnoxios. Quid?
 quod lites in iudicio actae eos minime de sua
 tranquillitate deturbant. Viros nimirum hoc de-
 cere putant, ut semper graves sint sui que com-
 potes. Mulieribus autem facile et garrulitatem
 permittunt, et plenam animi in gaudio, in tris-
 tia, in quocumque tandem affectu effusionem. —
 Est vero in magna illa virorum gravitate ali-
 quid, quod nobis Europaeis risum forsitan mo-
 ve-

veat. Incredibili suam prosequuntur barbam honore, quem omni opportunitate demonstrant. Eam in honestissimis conventibus blanda manu contrectant perpetuo. Eam subinde unguentorum suavitate perfundunt. Eam uxores, liberi, amici inter salutandum osculantur. Per eam denique juratur haud raro in colloquiorum familiaritate. Est scilicet sancti instar ornamenti viris divinitus concessi, quo gloriose ab altero sexu distinguantur, ut, nisi ad servitutis humilitatem depressi sint, mortem subire malint, quam venerabili sua barba privari. — Singularis nempe est viris de sui sexus dignitate existimatio: eademque, quamvis nostro fortasse iudicio nimia, non efficit tamen, ut inferiorem sexum cum superbia fastuque despiciant, eumve opprobrio objiciant aut aspere tractent. Feminas ad separatam vitam cogunt, quo melius harum consulant verecundiae ac pudori: sed earumdem commoda atque oblectamenta cum tenera curant sollicitudine; si quae vero aliquid enixe petant honestiores, quod concedi possit, hoc iis recusare turpe arbitrantur viri maximeque ignominiosum, quo

quo a suae praestantiae officiis discederent.

Cum hoc honoris sensu, cujus praecipua quaedam specimina extremis digitis attigi, conjuncta est apud Arabes maxima vindictae cupiditas. Quod si enim factam sibi censeant injuriam, vel dedecus quoddam sive uxorum, seu filiarum, seu fororum denique, moleste patiantur, aut caedem praesertim commissam videant in sua familia; tunc vero, nisi forte cohibeat improvise hospitii sanctitas, vindictam sibi impositam arbitrantur, quam exsequi decorum sit, sed omittere turpissimum. Nobis, fateor, talis vindicta merito improbanda judicatur, quae saepe de ipsa sua crudelitate superbe exsultat. At caveamus tamen, ut eam malignae cuidam affectioni aut feroci hominum indoli adscribamus! Exstitit ejus ardor ex quadam circumscriptae conditionis necessitate, qua suae prospicere defensionem unaquaeque cogebatur familia tribusve nomadica, aluitque istum ardorem perpetuo apud Arabes cum intemeratus diuturnae libertatis usus, tum summa propriae praestantiae existimatio, quae nefas esse juberet, Arabici nominis puritatem claritatemque a qua-

quacumque ignominiae turpitudine non luculenter tueri ac vindicare.

Saevum vero et cruentum hocce studium cum nemo vestrum probare possit, A. A. quantumvis aequae de Arabibus judicet: perpendite contra, quid apud eosdem effecerit laudis amor, ubi hanc in eo quaerebant, in quo maximam humanae mentis ac divinam fere vim sibi cernere videbantur; et mecum eos miramini, tali studio ductos, quali nihil esse excellentius, omnes uno ore, spero, consentietis. Summos poësi habitos honores a me significari, ipsi haud difficulter perspicientis. In hujus igitur nobilissimae artis cultu tantum decus positum esse, semper judicarunt Arabes universe, ut haud sciam, an ne ipsi quidem Graeci eo nomine comparabiles umquam fuerint. Jam antiquitus enim, si quis in aliqua tribu inclaresceret poëta, ei hanc gloriam aliae certatim gratulabantur. Apud eandem laetae celebrabantur epulae: atque ipsa tantum praedicabat decus, quantum ne illustrissima quidem herois bellici fama aequare, nedum superare censeretur. Quid? quod publicum erat apud priscos Arabes insti-

tutum, quo egregius ille honoris stimulus excitaretur magnopere. Clarissimum erat iis diu ante Mohammedis aetatem forum quoddam prope Meccam, ad quod undique quotannis convenirent, a glorioso, ut videtur, poëtarum certamine dictum *Occadh*, sive *gloriae* forum. Ibi nimirum non commerciorum tantum causa per integrum mensem morabantur, verum eo etiam consilio, ut alii cum aliis de poëtica laude concertarent. Quae autem carmina palmam ferre judicabantur praestantiae, haec ad Meccani Templi fores suspendebantur, aureis, ut tradunt, litteris perscripta in perennem auctorum ipsiusque poëseos honorem.

Inclytum illud apud Arabes et perantiquum institutum aboleverunt exortae de Mohammedis religione turbae domesticae ac bella diuturna; quae plures ansas dedere pravae ambitioni coeco cum fervore arripiendas, nec ipsum tamen honoris studium, quale a maxime remotis inde temporibus obtinuerat, ita perverterunt, ut Arabes deinceps a suis proavis turpiter degenerasse debeant censer. — Atque hic cum in gravissimum locum inciderim, qui est de vi,

quae religioni Mohammedicae sit ad studium honoris, vix me cohiberem quin longius excurrerem, nisi promissae brevitatis memor locum leviter attingere malletm videri, quam extra fines terminosque egredi, quos mihi constituere decebat. Et vero perpaucis rem dilucide coram vobis exponere potero, cultissimi Auditores, quibus fatis erit summam causae in conspectu positam habere! —

Ipsam ergo velim ut paulisper mecum contemplemini religionis conditorem MOHAMMED: quod infanti impositum nomen, ut eum significat qui *honorandus* est, ita maxime testatur, quantum pretium ex communi opinione statueretur honori. Quem autem hoc nomine summa veneratione prosequuntur Arabes aliaeque gentes haud paucae, idem, si quis umquam, honoris ac gloriae ardore se vehementer inflammatum ostendit, nihilque ipsi magis cordi erat, nisi ut tanti nominis expectationem cumulate expleret. Illustri enim illo incitamento, quo magni viri ad praeclara quaevis stimulantur, impulsus fuisse eum, ut novam religionem conderet, vix est quod dubitemus. Erat ex

no-

nobilissima tribu, nec vulgaris utique ingenuus homo: eique multiplex fuerat opportunitas insignem religionis, cui inhaerebant Arabes, perverstatem perspiciendi. Itaque religionem ab ista deformitate eximere et ad nativam divinamque pristinæ simplicitatis ac puritatis speciem reducere, gloriosum erat, sed audax propositum: quod mente concepit Mohammedes, diu animo volvit, ac tandem felici cum successu aggressus est. Quandoquidem vero se ad illud exsequendum haud sine Dei numine parem sentiebat, rem arduam sibi divinitus commissam esse, et sibi ipse facile persuasit, et aliis omnino persuadere voluit: atque tam in publica, quam in privata vita, in omnibusque cum sermonibus, tum actionibus suis, in vario rerum discrimine, et ad mortem usque patefecit, quid facticia ista, sed intima persuasio valeret. — Nec mirum adeo accidat, si eodem, quo ipse trahebatur, honoris studio, populares ad priscam unius Dei doctrinam amplectendam omni ope conatus sit permovere, suamque iis commendaverit religionem ut excellentissimum beneficium, quo coelitus distincti gloriarentur. — Non

igitur diffiteor equidem, novae ac formidolosa
specie infamis ambitionis motus a Mohammede
excitados fuisse, ad quorum solam recordatio-
nem ingemiscat humanitas! At non omnino ta-
men dijudicandam arbitror vim religionis Mo-
hammedicae ex horridis temporibus, quibus et
ipse ejus auctor et proximi praesertim succes-
sores Chalifae armorum terrore illam propagare
et quibuscumque gentibus obtrudere praegestie-
bant, fanatico furore agitati et dominandi cu-
piditate flagrantes. Prodeant enim in vestrum
conspectum ea historiae Arabicae tempora,
quae tantum abest, ut ingrato atque intolera-
bili cruentarum victoriarum fulgore absterreant,
et Arabico nomini summam inusserint turpitudi-
nis famam, ut potius suavi et amoena bonarum
litterarum luce alliciant placeantque magnope-
re, ac verum justumque decus eximie concilia-
rint Arabibus! Prodeant tempora, quibus, dum
doctrinarum cultus e Graecia et Latio migra-
verat, miseraeque locum permiserat barbariae,
eundem exulem ad se advocarunt Arabes, et
per quinque deinceps secula sic tenuerunt, ut
nihil magis in laude reputarent, nisi id, in quo
maxi-

maxime humani elucet ingenii praestantia! Felicissimis illis et incredibiliter honorificis temporibus qui principatum tenebant, hi et severiora et molliora studia, et quidquid omnino ad eruditionem referebatur, tanto expetebant ardore, ut ad optimos quosque libros undecumque conquirendos et in vernaculam linguam transferendos nullis sumtibus parcerent, ut cujuscumque tandem conditionis eruditos ad sese allicerent et munificentissimis ornarent beneficiis, ut amplissimas instruerent bibliothecas et innumeras Academias conderent, ut magnum denique litterarum ac politiorum doctrinarum amorem ipsis etiam barbaris Mauritaniae incolis suo imperio subjectis inspirarent. — Quod si ergo nobilissima haecce tempora paulo accuratius propiusque vobiscum A. A. perlustrare liceret, obstupesceretis ad generosum ingenii Orientalis impetum, cum in illud, quod omnium laude summaque gloria dignum est, unice convertitur! — Quam vero in rem si vim aliquam religioni tribuo Mohammedicae, nemo vestrum opinetur, me nimis benigne de ista religione judicare! Habet ea, fateor, multum, quod val-

valde imperfectum est, immo ineptum dici meretur, quodque prudenti philosopho vehementer displiceat. At in ipsa tamen imperfectione sua ad indolem cum Orientalium universe, tum Arabum in primis singulari modo accommodata est, et ad honorem, qualem hi amabant, studium alendum, augendum, beneque dirigendum valde efficax et idonea. Ne quid enim de **CORANI** dictione proferam, in qua inest aliquid grande, magnificum, splendidum, quod mentem efferat affectusque animi generose excitet: tota, quae hoc libro continetur, doctrina homini Arabi, cui intima infidet de coelesti ejus origine persuasio, magnos injicit de sua dignitate sensus, tantumque movet gloriae amorem, quantus ad egregia quaeque aggredienda ac persequenda ipsum facile impellat stimuletque. — Atque eadem etiam religio plura habet ad veri honoris ardorem inflammandum comparata. Superbiam enim improbat Deo ingrata; aemulationem probat boni rectique studio animatam. Lenitatem, mansuetudinem, hospitalitatem, liberalitatem, decori atque honesti observationem, fidei immotam constantiam, omniaque

om-

omnino praescribit, quae in laude haud immerito ponuntur Arabibus. Eadem ipsarum mulierum talem habet rationem, qualis non fastidiosam quamdam commiserationem, nedum contemptum iniquum prodat sexus debilioris, sed quae ad eas justo, quantum in Oriente fieri possit, pretio aestimandas maxime conducat. Eadem denique vindictam quidem permittit, Orientalibus ex avitarum consuetudinum pertinacia honorificam visam, verumtamen damnat, si injusta sit aut modum excedat, atque indulgentiam commendat generosamque injuriarum impunitatem, cujus illustrissimum exemplum ipse praebeat Deus.

Haec erant, A. A. quae de Arabibus dicerem honoris studio commemorandis. Quae cum plurimum absit, ut omnibus numeris absoluta habeatis, ita tamen, nisi fallar, comparata esse judicabitis, ut facile ex iis colligatis, ejusmodi esse illud apud Arabes studium honoris, ut in ipsa sua cum agresti subinde asperitate, tum nimia vehementia, non incultarum referat gentium indolem, sed nativum aliquem amabilemque candorem, atque ingenuam maxime simplici-

plicitatem, pueris, qui affectibus libere cedunt, quasi propriam, et nobilissimarum virtutum effectricem, qualis apud alias, easque multo cultiores, sed magis depravatas antiquitatis gentes frustra quaeratur. —

At hujus tamen ejusdem laudis nonnihil particeps erat prisca gens Hebraea, Arabicae illi summa originis, linguae, morumque adeo affinitate tam similis, ut, qui germanos hodieque contempletur Arabes, se quasi in antiquissima Hebraeorum tempora traductum videat. Itaque horum etiam proavi nomades erant: sed in eo praestabant illis in Arabia affinibus, quod praedatoriam non agebant vitam, ceteroquin in honoris studio iisdem minime inferiores. Hic vero nemo est vestrum, A. A. quin sua sponte in memoriam reducat conditorem gentis ABRAHAMUM, et in tota ejus ratione agendi exquisitum, excelsum, ac singularem honoris sensum suspiciat. — Atque utinam ejus posteris ad gloriosum hujus magnitudinis exemplum se prorsus composuissent! Sed videte, quid apud tanti viri nepotes non admodum remotos effecerit Orientalium affectionum impetus coeco quodam
ho-

honoris appetitu excitatus ; et mecum horrescite ad crudelissimam vindictam a duobus patriarchae Jacobi filiis et quaesitam et sumtam, qua maculatum familiae decus insigniter tuerentur ! — In hac autem, honorifica scilicet, ultionis aviditate Hebraeos omni deinceps tempore saepe insanire ac furere visos esse, nec defuisse etiam, qui, immoderatae ambitioni frena laxantes, in extrema quaeque praecipites ruerent, ipsa unumquemque vestrum facile doceat eorum historia. Quam tamen eandem si nunc percurrere liceret, ex quocumque fere aevo depromere ea possem, quae demonstrarent, Hebraeos in vita communi plerumque laudabili quodam duci solitos fuisse honoris studio, in eoque se ita Arabibus similes exhibuisse, ut in qualicumque cultu majori, et in illustri gentis discrimine divinitus constituto, homines ejusdem indolis fuisse, facile agnosceretis.

Sed misfa utriusque gentis affinis et affectibus simillimae comparatione : ne de Hebraeis nihil dixisse censear seorsim spectatis ; paulisper perpendere lubet, quam vim ipsa divinae originis religio apud eos habuerit in studium honoris.

Mo-

Mosem igitur non quadam speciosae gloriae cupiditate incensum fraudem sibi aliisque fecisse, sed justa divini mandati quamvis ardui conscientia impulsus fuisse permotumque, ut oppressorum popularium liberator, novaeque et civitatis et religionis adeo conditor esset, haud difficulter vos assentiemini, quibus eadem est ac mihi de coelesti hujus religionis origine persuasio. Pauca de se ipse praesumebat vir, omni quidem Aegyptiorum sapientia institutus, sed Abrahamo generosa excelsae mentis modestia haud dissimilis, ac nobili Patriarcharum simplicitate spectatus. Hic vero uti nullum honorem quaerebat, nisi qui cum sanctissima divini ministri persona conveniret, sic etiam ad praestantissimum et cum puriore religione conjunctum honoris studium, quantum ferret temporum hominumque captus, perducere voluit Hebraeos. Erant hi dura longaque servitute humiliter fracti et debilitati: at quaedam tamen iis remanserant erectioris animi scintillulae, quas latentes, pro divina prudentia sua, exciteret, foveret, nutriret. Religionem ergo dedit ad ipsorum ingenium toto suo habitu splendido

do prorsus accommodatam, simulque et ad pec-
tus casta quadam atque ingenua hilaritate im-
plendum sensibusque sublimioribus imbuendum,
et ad omnes honesto fraternae caritatis vinculo
copulandos, et ad emolliendos mores, virtutis-
que, in qua praecipuum humanae naturae de-
cus positum esset, amorem inculcandum mirifi-
ce comparatam: cujus quo observantiores fo-
rent, eo majorem cum apud se invicem, tum
apud externos gloriam essent consecuturi. Haec
vero non ea quidem gloria erat, quae singulari
suo splendore oculos traheret aliorum et prope-
modum praestringeret, sed quae benigno suo ac
placido lumine illos maxime deliniret ipsos,
qui ad eam generoso nisu contenderent. Quod
si igitur Hebraei honorifico, quo divinitus beati
erant, beneficio respondissent, gentis suae dig-
nitatem inter Orientales universos ita potuissent
sustinere, ut apud omnes idoneos iudices in
eo, quod re vera gloriosum esset, prae affini-
bus longe eminuisse censerentur Arabibus, sibi-
que ab iis diligenter cavisse, quaecumque in
his merito culpentur. Sed nostis Hebraeorum
historiam, A. A. Nostis, fuisse quidem iis
vi-

viros intemerato honoris, qualem commendaret
 religio, amore studioque sic insignes, ut sum-
 mum humanitatis decus et ornamentum haberi
 mereantur. Immo nostis, quid maxime in prae-
 clarae illius, quae suam majestatem puritati ac
 sublimitati religionis potissimum deberet, poë-
 seos arte valuerint Hebraei, ut longo post se
 intervallo ipsos reliquerint Arabes. Verum nos-
 tis etiam, quantopere, dum prior stabat respu-
 blica, religionis suae excellentiam magis magis-
 que deinceps parvi fecerint plerique, in peren-
 nem sui nominis ignominiam ipsamque gentis
 perniciem. Haec nimirum erat divini in mode-
 randis Israëlitarum rebus perpetua regiminis ra-
 tio, ut, quo hi vim religionis perciperent ea-
 que moverentur efficacius, eo magis suo honori
 ac saluti non prospicere non possent, sed, quo
 minorem haberent religionis curam, eo majori
 se objicerent et honoris et salutis detrimento.
 Fatemini illud, ut mihi persuasum est, A. A.
 quotquot historiam Hebraeorum ita perlustras-
 tis, ut in ipso minus ordinario gentis regimine
 naturales rerum causas diligentius investigaveri-
 tis: neque cupietis igitur, ut hunc, in quo
 spec-

spectabilis sit suprema Dei sapientia , causarum
 effectuumque nexum coram vobis demonstrem.
 Sed rogabitis forsitan , quî factum sit , ut qui
 in priori republica animum ostenderint a Mo-
 saica religione alienum , iidem in republica in-
 staurata , quamvis suae religioni addictissimi es-
 sent , non nisi parum tamen patefecerint , quam
 ea vim haberet in saluberrimum studium hono-
 ris. Quid enim ? inquietis. Nonne admodum
 miremur , in tanta spretae antehac religionis
 veneratione numquam ad pristinum decus effer-
 re se potuisse Hebraeorum poësin , eoque tan-
 dem delapsos fuisse ipsos , ut destructam in per-
 petuum viderent patriam et sempiterno aliarum
 gentium contemptui objicerentur ? At , de poësi
 ne quid dicam , quae , cum lingua omni vigo-
 re plena faveret , feliciter et praeclare coli
 quondam ab iis potuerit , quos amor inflamma-
 ret religionis , sed quam sola religio non susti-
 neret , ubi linguae deficeret subsidium : ipsa ea
 religio , quantumvis deinceps adamata et ab ex-
 terae perversitatis contagione immunis , non pu-
 ra erat illa , quam divinitus dederat Moses , sed
 deformata ejus species ; ejusdemque impensus
 amor

amor progrediente tempore in miserrimam degeneravit superstitionem, ita ut, auctis monstrosum in modum ritibus externis, in quibus unice haerent homines, perquam arduum sibi jugum imponerent, quod servis, non vero ingenuis Dei cultoribus conveniret. Estne autem aliquid veri probique honoris studio magis adversum, quam superstitio? Haec animum debilitat deprimitque. Haec erectiores sensus cohibet. Haec vilem excitat superbiam, qua quis sibimet ipse stolide placet aliosque cum infano fastu despicit, dum Numini Divino se eximie gratum esse opinatur. — At videte tamen, quantam vim in ipsa superstitionis humilitate habuerit religio ad illud efficiendum, quo haud exiguus censetur alicujus gentis honor; et Judaeos magni aestimate, quibus in praestanda, quam semel obstrinxerant, fide nulli comparabiles esse ab exteris principibus judicarentur! — Quid vero eadem religio, summo rerum discrimine ad nobilem suam efficacitatem evocata et quasi compulsa, valuerit ad generosum honoris sensum a servilibus superstitionis vinculis liberandum, testentur tempora Maccabaica, qui-

quibus haud scio an ulla umquam splendidiora fuerint Judaeis magisque gloriosa! Tunc enim, quod unus vir cum admirabili et fortitudine et prudentia aggredi ausus erat, perfecere feliciter ejus successeurs. Religionem ac patriam ab inaudita regis Syrorum Antiochi Epiphanis crudelitate vindicarunt, partaque tandem ac stabilita libertate, rempublicam ad summum prosperitatis ac splendoris fastigium evexerunt, ut fortunatum et celebratissimum Salomonis aevum revocasse ac renovasse viderentur. — Verum enimvero illustris haecce rerum conditio parum durabilis fuit. Laudabilem illum honoris sensum, religionis vi sanctissima excitatum, paulatim excepit prava ambitio, qua Judaei, de principatu discordes inter sese et in sua ipsorum viscera saevientes, libertatem perpetuae jacturae prodiderunt, tandemque rempublicam imprudentes et furibundi in extremam detrudere perniciem, ex qua numquam ea denuo caput extolleret. — Accedebat, quae ad tempus apud multos pulsa, sed apud vulgus non nisi compressa fuerat, superstitio; quae cum novas identidem vires acciperet a minuta Pharisaorum

rum

rum diligentia, eo denique infaniae perduxit Judaeos, ut, etsi universe moribus essent turpissimis, et coeco impetu in externum, qualem sibi finxissent, cultum impellerentur, se legitimos Deoque unice caros esse Abrahami filios jactarent, atque ista inanis tituli gloria, dum jam impendebat patriae interitus, sibi vehementer blandirentur. —

In horrenda ista teterrimae superstitionis nocte, quae postremis Judaicae reipublicae temporibus crassas penitus obduxerat turpitudinis tenebras, quanam insolita atque amoena lux subito se meis objicit oculis! Aliquem video inter Judaeos natum, eumque et Abrahamo, et Mose, et aliis, quotquot umquam propria sua claritate illustres esse meruerint Hebraei, multo praestabiliorem: qui, si quam nobis adumbremus imaginem viri excellentissimo et a quacumque imperfectione humana exempto honoris studio ducti, hanc non expresfit tantum, immo vero longe superavit! At quam vellem, A. A. ut et per tempus et per vires liceret, eum, cujus nomine appellari nobis datum est Christianis, ita vobis de-

depingere, ut nihil quidquam de hac ipsa ejus
 praestantia singulari decessisse judicaretis! Ve-
 rum ecquis umquam mortalium eminentem ejus
 effigiem tentet, qui, quodcumque tandem et
 humani ingenii exilitas et sui aevi perversitas
 effrenato impetu ut gloriosum venaretur, nihi-
 li aestimans, sed divino sensu constanter anima-
 tus, omnem suam gloriam collocabat in sum-
 mae, quae cogitetur, virtutis studio et in pro-
 curanda universi generis humani salute! Ecquis
 eum consimili imagine repraesentet, qui inter
 populares atque externos, inter amicos atque
 inimicos, inter humilem imperitamque plebem
 ac superbos vaferrimosque doctores, in maxi-
 mae venerationis indiciis atque in exquisitis
 contumeliis plurimorum, mentem ostendebat
 singularis dignitatis consciam, simulque sibi in-
 genuae modestiae sensu semper temperantem;
 qui, quidquid ageret aut diceret, in quocum-
 que loco, in quacumque conditione, apud quos-
 cumque homines esset, et, si placide doce-
 ret attentos, seu miseros generose solaretur;
 si errantes benigne corrigeret, seu gravi cum
 indignatione larvam detraheret scelestis; si

inexpectato fileret, seu insueta vocis majestate stuporem aut metum injiceret: tantum humanae naturae decus oculis exhibebat perpetuo, quantum ne honorificentissima quidem maximorum virorum historia usquam alibi offerat; qui denique in ipsa crudelis supplicii infamia extrema sic se gerebat constantissime, eum ut, non hominem quemdam extraordinarium in hisce terris progenitum, immo vero aliquem homine majorem, e coelis delatum divinaeque praestantiae participem venerari oporteat!

Tanti tamque incomparabilis viri religio cum in se omnium maxime absoluta et perfecta merito censeatur, idcirco quam ea vim habere possit in studium honoris, coram vobis exponere cuperem, A. A. nisi me et termini huic orationi praefiniti retinerent, et mea ipsius in tam sublimi argumento tractando cohiberet debilitas. Quamquam quare illud demonstrare conarer, quod in plena luce omnibus positum est? Enimvero, quotquot mecum religionem Christianam colitis, eamque non ex humanis iisque saepe contaminatis ac fordidis rivulis, sed ex purissimo fonte divino haufistis, uno ore

fa-

fatemini omnes, nihil esse hac ipsa excelsius et praeclarius, nihil ad homines, in quacumque versentur conditione et ubicumque commorentur, nobilitandos aptius et magis idoneum. Ac nemo est vestrum, quin lubens mihi consentiat, quidquid honestum, decorum, et cum virtute ac laude conjunctum sit, a nostra religione omnibus modis ad pectus movendum comparatis commendari, ejusque cuncta praecepta moralia uno hoc praecepto honorifico comprehendendi posse: ut homo in omnibus, quae faciat, dicat, sentiat, cogitet, ad perfectionem, ad eamque, quam ferat sua natura, cum Deo similitudinem constanti ac generoso labore contendat. — Haec autem gloriosa hominis cum ipso divino et perfectissimo Numine similitudo non est celebrata illa Platonica, qua quis tunc maxime honori suo ac dignitati consulit, quando mentem a corporis vinculis rerumque terrestrium impedimentis liberare, ad ejusque, quod verum ac bonum sit, et cujus absolutissimam imaginem contineat atque exhibeat Deus, cognitionem observationemque se efferre conatur: quod insigne divini honoris studium vulgo

hominum fere inaccessum , solis pateat cultioribus philosophis. Enimvero ex simpliciore magisque populari Christi doctrina unusquisque ad gloriosum illud divinae magnitudinis et perfectionis consortium invitatur , idque tunc assequitur , quando mentis animique puritate , vitae sanctitate , officiorumque sibi impositorum constantissima cura , et ea praesertim caritate , quae neminem de industria excludat , sanctissimi benevolentissimique patris coelestis et voluntati obtemperat , et imaginem dilecti instar filii refert , quantum patiatur humana infirmitas.

Sic igitur optimum maximeque praestabile , quod in quacumque vitae conditione eximie valeat , honoris studium in Oriente existit ; non ad singularem Orientalium indolem , immo vero ad hominum naturam universe ac prorsus aptatum , neque ingenii terrestris perspicacitate inventum , sed coelitus ad homines collustrandos , emendandos , uniceque extollendos ac beandos patefactum : in quod quo magis quis incubuerit , eo etiam melius et humanae naturae ostendat praestantiam , et propriis viribus fruatur , et ipsi Deo similis fiat. O praeclarum honoris
stu-

studium, quod Christi et exemplo et doctrina commendatur! Eo quisquis penitus ducitur, illud perpetuo aspernabitur, seduloque cavebit, quod merito culpetur; illudque nobili prosequetur nec irritò conatu, quod in se dignissimum, ipsius Dei iudicio aestimabile, divinaeque perfectioni proximum sit, atque ita ad maximum, cuius capax humana sit natura, decus per totam vitam haud frustra enitetur.

Optandum profecto esset, A. A. ut, ubicumque gentium stabilita est Christiana religio, admirabilem illam vim luculenter demonstraret, quam habet in studium honoris! Etsi enim minime defunt, qui, quid in eo valeat praestantissima religio, satis ob oculos ponant; fieri tamen nequit, ut, quicumque eam vel perparum curent, vel misere pervertant, optimo ejus ductu sic ad perfectionem summamque laudem contendant ac gloriam, quemadmodum possint et debeant. Sed in hujus rei contemplatione a proposito nimis procul remota versari nec lubet nec decet. Propius forsitan ab orationis
ar-

argumento abfuisse viderer, si quamdam Orientalium atque Europaeorum de honoris studio comparationem singulatim instituere tentassem. At vero istiusmodi comparatio partim illis iniqua, partim his nonnihil ignominiosa fuisset: certe nos justo detinuisset diutius. Verum et valde opportunum, et pergratum, et a quacumque invidia alienum, et cum hujus diei solennitate conjunctissimum arbitror, ut publice commemorem, quam feliciter in hacce Academia Rheno-Trajectina colatur studium honoris.

Vestrum ergo cum intueor ordinem, Viri Clarissimi, integrum eum totoque meae rectionis tempore a morte intactum eo impensius nostrae gratulor Academiae, quo honorificentius singuli quacumque opportunitate patefecistis, quid ingenuus animi ardor in veris juventutis studiosae commodis curandis et adjuvandis maxime valeat. Unus nimirum est sensus, quo affecti ad eundem tendimus finem. Unus est velut spiritus, quo tamquam unius corporis membra vivimus, ducimur, regimur nos omnes. Et vos enim, Collegae conjunctissimi, aegre
fer-

ferretis, si memet ipse ab hoc communis laudis consortio penitus excludere viderer: et ego diffiteri nolim, vestro me exemplo excitari impellique perpetuo, ad provehendam, aut certe pro viribus tuendam Academiae gloriam. — Hanc vero voluntatum atque animorum consensionem id etiam efficere, ut, si quis collega meritum quemdam obtineat honorem, aliquam ejus quasi partem nobis singuli tribuamus, tu nuper compertum habuisti, eximie SCHRÖDERE, cum te regia, quae Hafniae est, virorum doctorum societas sodalem creasset: quem adeo insignem honorem nisi cunctorum collegarum nomine publice tibi gratularer, suavissimi officii turpiter immemor forem!

In amicissimo hocce collegio invitum inviti, etsi non inexpectato, desideramus venerabilem septuaginta prope annorum senem et honesta quiete indigentem ROYAARDSIUM nostrum, qui diuturna corporis infirmitate cohibitus tota tamen mente praesens festum hunc diem nobiscum celebrat. Et vero rara viri alacritas, qualis senectutem admodum exornat, sic eum sustentavit corroboravitque perpetuo, ut domesticis
fui

fui muneris nollet officiis deesse, sed iis animo constantissimo fungi conaretur. Quam valde nobilem utilemque alacritatem ut Deus ipsi, etiam post partum otium, diutissime conservet, omnes, Academiae quoque causa, toto pectore precamur!

Quam vellem autem, ut quoddam valetudinis impedimentum, praeter expectationem, abesse non cogeret clarissimum nostrum HERINGAM, qui semper juvenili mentis vigore et plerumque sani corporis beneficio frui perrexerat! Hic enim quam propensa sit ad sustinendum Academiae decus voluntate, denuo demonstravit, cum Historiae Ecclesiasticae hoc anno docendae provinciam non detrectaverit, quamvis multiplex ipsi onus, nec leve profecto illud, jam imposuisset admirandus ejus ardor commodis servien- di plurimorum: pro qua benevola studiisque fructuosissima facilitate, utinam viro amicissimo meum, immo omnium ad quos attinet Academiae salus, animum gratum praesenti nunc deferre potuissem!

Te vero coram hic intueri et compellare mihi perjucundum est, maximopere aestimande

VAN OORDT, qui modestissimos de te tuisque meritis sensus cum eximia generositate conjungis! Equidem magnas illas virtutes tuas apud me haud sine dolore quodam reverebar, cum, muneris tui gravitate pressus, illud, annuente REGE ac misa quacumque emolumentorum compensatione, deponeres. Verum idem ego te nunc publice cum singulari voluptate summaque observantia saluto, qui, ne quid, vacante diu cathedra, detrimenti Academia caperet, munus tuum sponte denuo susceperis, nullo alio nisi nobilissimo illo honoris incitamento impulsus, quod pietas offert Christiana, et quod aliorum commoda, ubi convenit, propriis commodis longe anteponere jubet. Perge, Vir optime, quantum per valetudinem haud adeo firmam liceat; perge eodem modo gloriam tibi comparare, nec spernendam utique, et minime vulgarem! Gloriam tu quidem non admodum quaeris ipse; sed eam tibi deberi insignem, et totius Senatus nomine tibi haud ita pridem cum grato animo privatim significavi, et in publica hac solennitate iterum significo. Sic igitur cum gloria perge constanter,

do-

donec designatus successor te tandem muneris molestia penitus levare possit: atque optata quiete diutissime ita deinceps fruaris, ut simul Academiae, de qua praeclare meritus es, commodis utilitatique fervire non desinas! —

Eodem autem Academiae nostrae utilissimo honoris sensu ductum iri novum, quem expectamus, Theologiae Profesorem, nemo vestrum est, quin merito speret, A. A. Est enim jam in vulgus fere notum, HERMANNUM BOUMAN, cujus et modestiam, et eruditionem, et pacis concordiaeque amorem celebrat fama, munus sibi oblatum sic accepisse, ut, sepositis, quibus in praesenti conditione fortunatur, emolumentis permagnis, sola muneris Academici dignitate ac praestantia majori permotum fuisse eum, non sit quod dubitetur. Quem ergo futurum collegam et universo Senatui Academico, et Ordini in primis Theologico vehementer gratulor! —

Quemadmodum vero nihil est in se optabilius, nisi ut discipuli eodem, quo ipsi praeceptores, laudabili modo se ostendant affectos, ita haec nobis contingit felicitas, ut verum ac germa-

manum honoris studium magis magisque apud nostram juventutem Academicam dominetur. Quantam hoc studium habeat vim, aliis etiam Academiis partim innotuit denuo. Noster enim VOORDUINIUS, quem hic inter juvenes laurea deinceps coronandos asfidentem videtis, eodem, cujus cupiditate jamdudum flagrabat, honore iterum gavissus est in Academia Gandavenfi, cum in proposito ad quaestionem litterariam certamine victor renuntiatus esset. Noster etiam CORNELIUS ADRIANUS BERGSMA aequali gloria cum Academiae Lugduno-Batavae cive, victoriae palma apud nos etiam mox decorando, ita concertavit chemicae suae disputationis praestantia, ut, nisi fors ei adversa fuisset, ipsum accepisset praemium, quale jam antea consecutus erat cum in Groningana, tum in nostra Academia. Hujus denique frater, THEODORUS PAULUS BERGSMA, cui, suas vires de litteraria quaestione periclitato, fortuitus aliquis casus proximum praemio honorem in eadem illa Academia Lugduno-Batava justo tempore dene-gaverat, illius jacturam honoris, quoad ejus fieri posset, hoc ipso anno compensatam cog-
no-

novit esse per summam nuperrimi Rectoris aequitatem. — Sed quid opus est externis testimoniis, etsi honorificentissimis? Sunt nobis permulta, sunt perquam luculenta testimonia domestica! Ne enim nostrae memorem alumnos Academiae, nominatim deinceps laudibus in certamine litterario partis ornandos: quantam, quam praedicabilem vim universe in nostros discipulos habeat studium honoris, et vos omnes novistis, Collegae conjunctissimi, et ego maxime, toto illo, quo Rectoris personam gessi, tempore, cum increscente quotidie voluptate percepi. Quam in rem non hoc quidem documenti instar proferam, quod, dum summa erat proximae hyemis violentia, plurimi sponte sua et insigni cum alacritate haud parum ad sublevandos egentes contulerunt. Haec nimirum juventuti Academicae decora, nec silentio mihi praetereunda, benevolentissimi animi generositas me hominem magis delinivit, quam Academiae rectorem. Illud igitur unice, illud, inquam, praedico, quod quacumque sive publica sive privata opportunitate, ex ipsisque etiam, quatenus ad nostram notitiam pervenire,

re, sodalitiis, utilissimae exercitationis causa institutis, fatis superque nobis, doctoribus Academicis, constitit, quantopere in nostra musarum sede augeatur doctrinae cultusque amor et invalescat vera ac gloriosa studiorum ratio. Immo et hoc nobis singulis, mihiq̃ adeo rectori, semper exploratum fuit, plerisque Academiae alumniis nihil excellentius ceneri diligentiae, modestiae, concordiae, honestatis vitaeque inculpatae laude, nihil magis ignominiosum studiorum negligentia morumque perversitate. Pergite, spectatissimi juvenes, quotquot laudabili agendi ratione illud, quod in exitu est multisque curis fatis onerosum esse solet, munus tam mihi gratum reddidistis, ut suavissima perpetuo futura sit ejus recordatio! Pergite vos aliis, quicumque vobis haud prorsus similes sint, veram gloriam amabili studiorum morumque bonitate commendare; ut, si qui umquam sint, qui a vestri exempli praestantia turpiter aut petulanter deflectant, istos, nisi forte callum habeant pectori obductum, sui ipsorum continuo pudeat! Pergite eximie et vestro honori consulere, et decus sustinere Academiae! —

In

In bona illa, qua doctrinarum cum profes-
 sores, tum studiosi secum invicem feliciter con-
 spirant, animi affectione fieri vix aliter pote-
 rat, quin magis magisque floreret Academia
 Rheno-Trajectina civiumque numero increse-
 ret. Unus, me rectore, nobis morte ereptus
 est juris studiosus MICHAËLIS DE WITH. Sed
 ita auctus est nostrorum ille civium numerus,
 eum ut numquam antea, ne prosperrimis qui-
 dem Academiae temporibus, tam insignem fuis-
 se si dixerim, nemo sit, opinor, qui me cu-
 jusdam jactationis infimulet. Et vero, vel me
 tacente, de singulari studioforum multitudine
 testantur quondam satis spatiosa, sed nunc ni-
 mis angusta nonnullorum professorum auditoria
 domestica! Hujus rei documentum in promptu
 est maxime memorabile. Nobilissimum enim
 Templum Salomoneum ex loco, quem inde a
 medio circiter tenuerat seculo superiori, mi-
 gravit cesitque innumeris HEUSDII nostri dis-
 cipulis. Quam migrationem, etsi Academiae
 omnino honorificam, haud scio tamen an ipsi
 Templo gratulari possim, cum in nova sua eaque
 ampliori sede pristinorum, quibus circumscrip-
 tum

tum erat, finium indicia habeat minus utique decora. At, quandoquidem haud inopportuna hujus templi incidit mentio, vos, quotquot magnum splendido scilicet isti aedificio statuitis pretium, mecum, credo equidem, optatis, ut tandem aliquando qualiscumque haec imago ad priscam veramque ipsius templi formam, quatenus probabiliter queat indagari, paulo propius accedat!

Sed, quidquid umquam hac de re eventurum sit, Vobis, Academiae Rheno-Trajectinae Curatores, decus hujus Academiae cordi esse magnopere, grato agnoscimus omnes animo! Utinam vero inter alia plura, quae vobis in voto sunt, illud, cujus certam spem nuperrime concepistis, brevi contingat, ut, qui privatis auditoriis, quantum in vobis esset, prospexeritis, publicum hocce, quod utique magni auditorii nomine non amplius insigniri mereatur, eo modo concinnatum videatis, qui cum florentissima Academiae conditione magis conveniat! Vos autem diu conservet supremi Numinis benignitas, ut vestri conatus magis magisque in Academiae succedant emolumentum ac gloriam! —

Pros-

Prospera illa Academiae nostrae, quondam praeter suam culpam humiliter depressae, sed nobili et Curatorum, et Professorum, et Discipulorum conspiratione consensuque caput magis in dies cum gloria efferentis, conditio quanto-
 pere placuerit optimo REGI, cui eam et instauratam et vindicatam debemus, ipse haud obscure significavit, cum in hujus urbis vicinia Senatus Academici legatos proximo autumno exciperet. Qui nimirum pro insigni sua benevolentia commodis consuluit studiosorum, quos ad obtinendum aliquod praemium Academicum itineris cujusdam impensas facere oporteret; qui theologiae studiosos ab ipso militiae nomine prorsus exemptos esse voluit, statim atque hujus disciplinae candidatis adscripti essent; quique adeo, quidquid ad doctrinarum studia et excitanda et fovenda pertinet, munifice tuetur, idem nostrae etiam favere pergit Academiae, quam sua cura minime indignam esse, persuasissimum habeat.

Itaque constanti illa REGIS munificentia effectum est, ut studiorum Academicorum adminicula sustentari hoc etiam anno potuerint, tum
 quo-

quoque amplificari, et ad suos usus rite adhiberi. Quod ut vobis pateat, A. A. agite, paulisper ea singula mecum propius spectate! — Ingrediamur igitur in splendidissimum Bibliothecae aedificium! Animadvertitis continuo, quantum spatii adhuc vacuum sit. At perpendite tamen, sequentium etiam temporum usibus prospiciendum fuisse. Animadvertite, quam insigniter augeatur perpetuo librorum numerus! Attendite nova scrinia, quibus codices manuscripti commode contineantur! Atque hoc in animum inducite, Bibliothecam et in assidua cultissimi praefecti cura, et in studiosae juventutis frequentia habere, de quo, magis etiam quam de externo suo splendore, gloriatur! Quod si autem documentum cupitis, ex quo colligatis, quantopere ejus incrementis consultum cupiant Academiae Profesores: ecce permultis voluminibus amplissimum opus, quod optimas complectitur, quae vernaculo sermone prodierunt, ephemerides, sive, ut inscribuntur, *Exercitationes litterarum patrias* (*); pro quo

(*) *Vaderlandsche Letteroefeningen*, Amst. A. 1761-1809 et 1814-1819. Forma 8va, 112 Voll.

quo munere gratiam Clarissimo nostro DE FRE-
 MERY debitam lubenter persolvete! — Si por-
 ro contemplamur Museum Anatomicum: sta-
 tim nobis indicabitur, quam bene illud in om-
 nibus partibus conservatum sit, et quam insignia
 ceperit incrementa, quod ad Anatomiam maxime
 attinet comparatam. — Si Museum lustramus
 et Zoologicum et Mineralogicum: in hoc nos-
 tris oculis objicientur nova permulta, quae ad
 Geologiam spectant provinciae Leodiensis; in
 illo animalium praesertim indigenarum acces-
 siones. Sed in primis attendendam reperiemus
 rarissimam in nostris regionibus avem, *Otidis*
tardae nomine appellatam et per nuperae hye-
 mis vim in caespitosa nostrae provinciae Ericeta
 compulsam ibique captam, quam nobilissimus
 LYNDENUS, *Sandenburgi* dominus, admodum
 benevole donavit: tum vero etiam egregium
 animadvertemus *Anatem Cygnum*, eumque ma-
 rem et in pago Rheno - Trajectino haud ita sae-
 pe obvium; quem statim ac audierimus Acade-
 miae Curatori BEAUFORTIO acceptum referri,
 in hoc amplissimi viri munere gratum conspi-
 ciemus documentum studii, quo semper Acade-
 miae

miae commodis consulit. — Si ad Chemicam nos conferimus Officinam: magna cum voluptate cognoscemus, utiliter eam juvenum Academicorum frequentari laboribus, laetitiaeque participes erimus, quam nova instrumentorum ad Chemiam praesertim pneumaticam pertinentium copia, partim recentissime allata, partim brevi exspectanda, facile injicit. — Si hinc ad Nosocomium invisendum avocamur: placebunt nobis invitationem minime recusantibus permul-
 ta, quae de diversis enarrentur artium salutarium factitandarum opportunitatibus, juventuti studiosae cum felici successu oblatis; sed momentibus tamen iudicibus idoneis dolebimus, haud pauca, cum ad optimi instituti usum, tum ad Academiae decus fructuosa, desiderari. — Si deinceps in Auditorium Physicum intramus, conspectoque ejus apparatu in Turrim adscendimus Astronomicam: omnia eximie utrobique ad suos usus magis in dies comparata esse, lubenter nobis persuadebimus. — Si denique in extremo illo cursu ad Hortum pergimus Academicum: nihil sub dio videbimus, quod oculos suaviter attrahat, sed omnia fere, hac anni tem-

pestate, et post gravisimum frigus, hybernā mortis imaginem adhuc ita referentia, ut de vita nonnullis plantis reditura valde metuamus. Sed ingratus iste sensus suaviter temperabitur, cum et a clarissimo horti praefecto acceperimus, insigniter ipsi auctam esse suarum opum terrestrium copiam, et eodem duce perhumano apothecas ingressi fuerimus, in quibus facticia quaedam aestas vitam naturae conservavit perpetuam. Abituri vero suspiciemus mirabilem praefecti curam, qui valedicens spem etiam nobis faciat, fore ut omnium rerum, quae horto contineantur, accuratus index propediem prodeat. —

Verum enimvero, aut fallor vehementer, A. A. aut sunt vestrum nonnulli, quos aliquantulum fatigaverit Academica ista ambulatio, cujus, rapido pede brevissimoque temporis spatio per loca procul a semet invicem disjuncta faciendae, quaedam imposita esset necessitas. At habeo, quo eos recreem! Immo vero habeo, quo vos omnes oblecter, ab illo excursu veluti domum vobiscum reversus! Atque hanc oblectationem eo vobis afferam lubentius, quo
ju-

jucundior est pars officii, quod mihi magna injungit hujus diei solennitas. Praemia et praemiis proxima honoris documenta a me distribuenda significari, vos, quotquot adestis, laeti intelligitis; vos praesertim, ornatisfimi juvenes, quos destinati vobis honoris publice obtinendi tenet impatientia!

Quandoquidem igitur constituti in hac Academia doctores quaestionibus ad disceptandum propositis commendabilem honoris appetitum in animo excitare cupiebant cum eorum, quos in discipulorum habebant numero, tum aliorum, qui in alia quacumque doctrinaram sede patria studiis operam navabant: tantum abfuit, ut iuxta sua spe exciderent, ut potius multas acciperent disputationes, quarum auctores honorifico certamine de palma contendere conati sunt, et vero ita contenderunt, ut in singulis concertationibus fuerint qui gloriosam reportarent victoriam. Est autem in judicio de honestis ejusmodi concertationibus faciendo aliquid ingrati ac molesti. Quemadmodum enim
fin-

singulari nobis iudicibus est delectationi, quando juvenem triumpho magnitudine extra se raptum suique vix compotem ad nos videmus advolantem, ut se disputationis suo nomini adscriptae auctorem demonstret: ita dolemus vehementer eorum vicem, qui inanem fuisse suam de expetita victoria contentionem intelligant, praesertim si ne patefacti quidem nominis laudem sibi animadvertant offerri. At vero aequitate nos regi oportet et Academiae spectare dignitatem. Atque his sensibus ducti diversorum Academiae ordinum Profesores sua instruxere iudicia de acceptis ad propositas quaestiones responsis. Illa igitur singula publica faciam, singulis deinceps auctoribus ea, quae meruerint, honoris ac laudis insignia distributurus: quae vero et ipsis juvenibus ornatisimis, et iis toto animo gratulor, qui, siue paterna necessitudine, siue cognationis cujuscunque aut amicitiae vinculo cum his conjuncti, haud exigam captae gloriae voluptatem sic percipiunt, ut ejusdem participes sibimet ipsi esse videantur!

Itaque Ordo Philosophiae Theoreticae et Litte-

terarum Humaniorum sex accepit commentationes ad propositam quaestionem: *Disquiratur, cur Hebraei ante exsilium Babylonicum se ad idolorum pluriumque Deorum cultum valde propensos, postea autem universe ab eo vehementer alienos ostenderint, tum etiam, utrum in hac agendi diversitate mutaverint indolem, an vero servaverint.* — Illarum prima, verbis ERASMI notata: *Efficimus pro nostris opibus moenia; ordini probavit scriptoris industriam, doctrinae copiam, disserendi perspicuitatem.* Sed desideratur in ea justum iudicii acumen, maxime quod ad postremam quaestionis partem attinet, ubi auctor agendi rationem Hebraeorum ab ipsa eorum indole non satis distinxisse videtur.

Nec fane suis est destituta laudibus disputatio secunda, quae inscripta est hac nobilissimi DE MONTESQUIEU sententia: *En general les peuples sont attachés à leurs coutumes, &c.* Diligenter auctor mores Orientalium ex naturae humanae conditione ducere et illustrare studuit: quamquam longior fere est in hac disquisitione, nec satis rerum temporumque opportunitates at-

ten-

tendit. Ceterum secundam quidem et tertiam quaestionis partem rite exposuit, sed primam obiter fere attigit et perquam jejune tractavit.

Tertia commentatio, cui haec adscripta CICERONIS: *Quis ego sum? aut quae est in me facultas?* commendat se apta argumenti in suas partes distributione, et indolis, qua antiquitus fuisse videntur Hebraei, descriptione; sed ob-ruuntur hae laudes et obscurantur prorsus dictionis Latinae negligentia.

Quartum specimen, *pro viribus* inscriptum, nec praecedentis habet laudes, ac magis etiam laborat orationis vitiis. Leviori omnino manu argumentum tractavit auctor.

Majori studio et industria elaborata est disputatio quinta: *Principibus placuisse viris non ultima laus est.* Sed neque haec se magnopere commendat ab orationis bonitate atque elegantia, et sic est conscripta, ut in singulis partibus justus desideretur disferendi et argumenti ordo.

Verum omnes praemii aemulos longo post se intervallo reliquit sextae commentationis auctor, cui symbolum, Ἀγαθὴ δ' ἐστὶ ἡδε βροτοῖσι,

HE-

HESIODUS. Eminet non tantum dilucida argumenti distributione et explicatione, sed vero etiam mira orationis elegantia, singulari judicii acumine et mascula quadam ingenii vi. Quamobrem eximium hoc opusculum praemio unice dignum esse Ordo censuit: cujus auctorem se probavit

JANUS GERRITSEN,
Phil. Theor. et Litt. Hum. Candid. ac Theol.
Stud. in Academia Rheno-Trajectina.

Accedas igitur, egregie Juvenis, ut praemium accipias! — Arridet aurum! Immo multo magis arridet honor, cujus nobili stimulo te impulsus praeclare ostendisti! Non tibi enim soli, sed nostrae etiam Academiae gloriam tua disputatione conciliasti haud mediocrem. — En ergo praemium, quod tibi trado lubentissimus, eaque spe gaudens quam maxime, fore ut laudabili eximiarum ingenii animique dotum usu semper ad veram gloriam contendas!

Ordo Matheos et Philosophiae Naturalis ad quaestionem Physicam hujus argumenti: *Aquae, quae vaporis forma in Atmosphaera continetur,*

tur, exponatur et constitutio et probabilis theoria; duo accepit responsa. Alterum inscriptum est verbis OVIDII: *Spes est animi nostra timore minor.* In prima disertationis parte exponuntur diversae de aquae vaporibus in Atmosphaera contentis theoriae, quae deinceps in altera parte ad examen revocantur: adjuncta tertia parte, quae de diverso agit modo, quo hi vapores in Atmosphaera praecipitantur. His omnibus, quae ad suum munus pensumque retulerat auctor, strenue, perite, accurate, et justo ordine, perfunctus est, atque primam praecipue disertationis partem tanta cura et diligentia confecit, ut nullus dubitaverit Ordo victoriae palmam ipsi deferre. Patuit autem, aperta scheda et examine ex lege instituto, auctorem esse

GERARDUM SIMONS,
Math. et Phil. Nat. Candid. ac Med. Stud.
in Academia Rheno-Trajectina.

Altera disputatio, his insignita verbis Clarissimi HAUY: *Le but d'une théorie est de lier à un fait général, ou au moindre nombre de faits généraux possibles, tous les faits parti-*
cu-

culiers qui en dépendent ; primum agit de constitutione aquae forma vaporis in Atmosphaera contentae, deinde de hujus constitutionis theoria. Ea, quamvis priori inferior, praecipue in explicandis atque dijudicandis diversis theoriis, auctoris tamen accuratam doctrinam, judicium atque diligentiam ita indicat, ut eum dignum censuerit Ordo, qui publicis laudibus ornaretur. Solito igitur more, sed frustra, ab Ordine rogatus est, ut suum ederet nomen.

Te ergo huc advoco, dignissimi, quamvis non palam cogniti, aemuli victor in certamine litterario ! Debitam hanc palmam tibi dare gestio, amicissimi collegae filio ! Nunc vero de parta victoria publice tibi exultare licet, qui timorem animo pulsum, sed spei tuae cumulatisime satisfactum videas ! Patris in alio studiorum genere inclyti vestigia optime persequi incepisti. Pergas tu rite tua studia instituere : eritque semper, quod de paterni nominis hereditate merito glorieris !

Idem, quem modo memoravi, Ordo hanc proposuerat quaestionem Botanicam : *Instituatur*
bre-

brevis enarratio, tum etiam comparatio, Methodorum plantarum, sive Systematum, quae dicuntur, naturalium, a Botanicis excogitatorum; ad quam unum dumtaxat accepit responsum, dicto LINNEI inscriptum: Methodus naturalis primum et ultimum in Botanicis desideratum est. Haec disertatio auctoris et diligentiam et librorum notitiam indicat. Methodos, speciem systematis plantarum praeferentes, quae ante JUSSIEUVIUM et quae postea excogitatae fuerunt, omnes breviter et dilucide recensuit; ac in illorum dijudicatione et comparatione, licet non ab omni labe exempta, ubique auctor probavit, se jam multam in rem herbariam operam contulisse. Hanc itaque dissertationem Facultas praemio dignam judicavit: cujus auctor, aperta scheda et instituto deinceps examine, repertus est

GULIELMUS PETRUS VAN DEN ENDE,
Math. et Phil. Nat. Stud. in Academia
Rheno-Trajectina.

Et te quoque, praestantissime juvenis, praemio condecorare mihi eo est gratius, quo melius paterni nominis sustines dignitatem. Quan-
 ta

ta vero, quam unica et singularis fit in tuo contubernio felicitas, ubi idem tibi qui tuo amico GERARDO SIMONS in eodem doctrinarum ordine obtigit honor, dubito, an vel germanus poëta ex vero describere queat. Tu certe, te etiam insignite beatum existimans, hoc age perpetuo, ut prudentissimi patris votis semper gloriose respondeas!

Ordo Theologorum duo accepit responsa ad hanc quaestionem: *Dilucide exponatur argumentum, quod pro Dei existentia ducitur e causis, quae dicuntur, finalibus; quae ejus sit vis, demonstretur, et quid in ejus usu animadvertendum, doceatur.* Valde exile ac jejunum responsum est illud, cui adscripta est haec sententia: *Quid prodest homini habere scientiam, si perfectam de rebus divinis cognitionem non possideat?* Auctor videtur esse adolescens, qui nec quaestionis sententiam assecutus sit, nec argumenti gravitatem ponderaverit, nec fatis exercitatus sit in usu linguae Latinae.

Alterius responsi auctor, qui suam commutationem hoc insignivit TIBULLI versu: *Phoebe,*
fa-

fave! Novus ingreditur tua templa sacerdos;
 etiamfi summam accurationis perfectionisque
 laudem nondum consequi posfit, eam tamen
 adhibuit inquirendi sedulitatem, judicandi sol-
 lertiam, et scribendi industriam, ut propositi
 praemii honore se dignum praestiterit: qui re-
 pertus est

CHRISTIANUS GERARDUS MONTYN,
Phil. Theor. et Litt. Hum. Candid. ac Theol.
Stud. in Academia Rheno-Trajectina.

Tua tu modestia spectatus es, diligentissime
 juvenis! Sed tu idem luculento exemplo docu-
 isti, modestiam ac veri honoris studium amico
 inter se vinculo copulari. Sic igitur jam eos
 sensus laudabiliter patefecisti, qui Christianae
 religionis doctorem maxime decorant: quorum,
 si Deus meis annuat votis, optimos fructus
 olim in ipso munere sanctissimo percipies!

Ordo Jurisconsultorum hanc quaestionem pro-
 posuerat: *De divisione officiorum in perfecta*
et ea, quae imperfecta vulgo dicuntur, ita
disseratur, ut, constituta officii notione, de-
claretur, quae perfecta dicantur officia, quae

ve-

vero imperfecta; porro doceatur, a quo maxime tempore et quo consilio haec officiorum divisio in Jurisprudencia Naturali fuerit proposita; quibus notis perfecta officia ab imperfectis distinguere laboraverint viri eruditi, ac denique, quae sit hujus divisionis veritas, quae utilitas. Ad hanc quaestionem tres commentationes acceptae fuerunt: quarum auctores, etsi suis laudibus digni, ultra id tamen, quod postulabat argumenti ratio, disquisitionibus philosophicis se immerferunt; ut adeo nec ipsas, quas eam in rem protulerunt, opiniones suo iudicio comprobasse censeretur vellet Ordo. Prima commentatio, cui adscriptus est PLATONIS locus: Θεός δεισας περὶ τῷ γένει ἀνθρώπων, cet. orationis Latinae puritate ac perspicuitate se satis commendat: neque ingenii specimina in auctore desiderantur. Attamen in tota scriptione festinationis indicia manifesto apparent, maxime in historica quaestionis parte tractanda, cum auctor, quo tempore et a quibus scriptoribus in Jurisprudencia Naturali primum proposita sit divisio officiorum in perfecta et imperfecta, exponere omiserit; etsi

GRO-

GROTIUS haud improbabiler id tribuerit proprium, ut primus Jus Naturae in artis formam redegerit et justum omnino ab honesto distinxerit. — Magis Ordini placuerunt ceterae duae commentationes, ita quidem, ut, si harum alterutram tantum accepisset, palmam ei tribuere non dubitasset. Harum altera verbis inscripta est HORATII: *Ardua quae pulchra*; altera verbis CICERONIS: *Hujus rei tantae tamque difficilis facultatem consecutum esse me non profiteor, secutum esse prae me fero*. Utraque vero commentatione secum invicem comparata censuit Ordo, auctorem ejus, quae verbis Ciceronis notata est, rectius *officii* notionem constituisse, hujusque ac *juris* discrimen enucleasse et exposuisse diligentius, eundem porro in historica parte tractanda prae suo aemulo excelluisse tum inquirendi industria, tum variorum interpretum opinionibus accurate tradendis: qui tamen ipse ejus aemulus ceteroquin et argumenti, quod tractat, distributione, et dilucida doctrinae, quam tuetur, expositione peracutum prodit ingenium et diligens philosophiae studium. Quocirca disputationis, quae

Cice-

Cicéronis verba prae se fert, auctori palmam
adjudicavit: quem cognovit esse

JUSTUM CORNELIUM VOORDUIN,
Juris Candid. in Acad. Rheno-Trajectina.

Alterius vero disputationis, verbis HORATII
insignitae, auctorem dignum judicavit Ordo,
cujus nomen publice recitaretur, et cui debitae
palam tribuerentur laudes: qui vero agnitus est

PHILIPPUS SERRURIER,
*Juris Candid. in Academ. Lugduno-
Batava.*

Prodeas tu, qui in difficili, sed utrimque
perhonorifico certamine ab aequisimis arbitris
victor es habitus! Exercitatisimus scilicet es
certator: et qui duabus vicibus in alia Acade-
mia cum summo successu honestissimam dimica-
tionem subiisti, idem omnes nervos in ipsa,
quam tuis studiis ornas, Academia intendere vo-
lebas, ut, quisquis tandem tecum colluctare-
tur, tu superior discederes. — Ecce igitur pal-
mam ardenter expetitam, quae te in hujus Aca-
demiae decorat gloriam maximamque venerabi-
lis tui patris voluptatem!

Tibi etiam, ornatisime juvenis, cui magna

debetur commissi certaminis laus, est omnino, de quo gaudeas! Gratulandum enim et tibi est et tuae Academiae, quod strenuo et vincere solito aemulo victoriam nonnihil dubiam reddidisti. Cujus meritissimi honoris accipe documentum, quod qualicumque modo tibi victoriae jacturam compenset!

Haec denique erat quaestio a Medicorum Ordine proposita: *Entozoa, quae, docentibus observationibus Medicorum et Zoologorum, in humanis corporibus hactenus in Belgio fuerunt reperta, enumerentur et ad genera et species a RUDOLPHIO et BREMSERO constituta, referantur: ut exquiratur deinceps, quibus maxime causis, cum externis, tum internis, illorum proventus sit tribuendus, quaeque praecipue morborum symptomata ab iisdem fuerint producta.* — Qua quaestione id quam maxime voluerat Ordo, ut ex observatoribus nostratibus sedulo exquirerentur Entozoa in Belgio frequentius obvia, eaque ad genera et species recentiorum Zoologorum, breviter tantum indicanda, redigerentur: neque adeo volue-

luerat, ut integra horum scriptorum exhiberetur expositio systematica, aut ut quaestio Zoologica de eorum Entozoorum origine penitus extricaretur.

Id igitur attendens Ordo tria perpendit responsa, quae acceperat.

Horum primum inscriptum est dicto PLINII: *In contemplatione naturae nihil potest videri supervacuum.* Ejus auctor praecipuam quaestionis partem egregie tractavit: ex optimis enim observatoribus collegit, quatenus sint Entozoa in Belgio reperta, eorumque characteres cum recentiorum observationibus comparavit. Brevius, quamvis accurate, alteram et tertiam quaestionis partem elaboravit.

Secunda commentatio his ALIBERTI verbis distincta est: *Cette maladie offre les considérations les plus tristes au Médecin Philosophe,* cet. Cujus auctor minus feliciter primam quaestionis partem exposuit, ita ut pluribus quidem verbis exhibeantur systematicae recentiorum divisiones, sed deficient observationes repertorum in Belgio nostro Entozoorum, ex fontibus suis petendae. Alteram vero disputa-

tionis partem, qua causae et symptomata Entozoorum explicantur, eximie tractavit. Quamquam enim in Entozoorum origine indaganda diutius versatus est, quam in quaestione Zoologico-Medica requirebatur, causarum tamen occasionalium et symptomatum explicationem non neglexit, et vero additis propriis observationibus, cadaverum dissectionibus, et analysibus chemicis rem suam egregie confirmavit.

Tertia responsio, cui hoc est symbolum: *Quis me leget? Nemo hercule!* quamvis contineat uberrima impensi laboris specimina, doceatque, quid deinceps a perseverantia studiorum de ipso auctore sperandum sit, nimiae tamen festinationis indicia gerit, qua auctor multa quidem ex aliis scriptoribus collegerit, eorumque hypotheses propriis ipsorum verbis tradiderit, sed ipsum argumentum non satis subegerit. Deest quoque observationum, de Entozois in Belgio repertis, ex nostratibus scriptoribus sedulo inquirendarum, copia.

Quamobrem Ordo Medicorum primam disputationem praemio decorandam esse judicavit, non tantum quia ejus auctor universam quaes-

tio-

tionem tractavit accurate, sed praesertim, quia primam ejusdem partem plenius, quam in duabus ceteris responsionibus factum erat, declaravit. Hujus igitur commentationis auctorem se demonstravit esse

GERARDUS DE VOS,
Medic. Candid. in Acad. Lugduno-Batava.

Verum, cum in secundo responso plurima reperiantur egregie disputata de origine, causis et symptomatibus Entozoorum, eademque etiam observationibus Zoologicis et Anatomico-Pathologicis, atque analysi Chemica confirmantur, hanc disputationem publica laude dignissimam judicavit Ordo; cujus auctorem esse cognovit

GERARDUM JOHANNEM MULDER,
Medic. Candid. in Acad. Rheno-Trajectina.

Accipe tu, praestantissime juvenis, cui in Academia Lugduno-Batava praemium superiore mense tributum est, accipe praemium, tibi in hac Academia Rheno-Trajectina adjudicatum! Sic igitur nobilissimo exemplo nobis omni-

ni-

nibus publice ostendis, quam admirabilem in tuae Academiae alumnos habeat vim generosum studium honoris! Magis vero magisque inter utramque Academiam ea invalescat aemulatio, quae et utrique gloriosa, et ipsis doctrinarum studiis saluberrima sit!

Te denique compello, Academiae Rheno-Trajectinae civis spectatissime! Gratum erat tuis praeceptoribus proximum victoriae honorem tibi nominatim tribuere posse: cujus adeo insigne hoc documentum te ad continuum laborem majoremque in dies laudem excitet perpetuo!

Quicumque autem vestrum, ornatisimi juvenes, hoc anno de victoria Academica certantes, a sua spe prorsus deciderunt, iis, immo vero omnibus, quibus et placet et convenit honorifica concertatio, nova dabitur opportunitas vires suas experiundi in tractandis quaestionibus ad certamen ex benevola nostri REGIS voluntate propositis: quae sunt hujus argumenti:

QUAES-

QUAESTIO MECHANICA.

Exponatur dilucide et accurate Theoria compositionis virium in qualibet directione in spatio agentium, atque conditiones aequilibrî earum definiantur. Perspicuitatis ita habeatur ratio, ut, quae in propinquo sint, non ex remotioribus fontibus hauriantur. Neque tamen a re alienum est, breviter indicare atque inter se comparare diversas methodos, quibus ad easdem regulas generales constituendas perveniri possit.

QUAESTIO CHEMICA.

Quaeritur accurata Analysis Chemica aquarum pluviae, fontium et fluminum urbis Rheno-Trajectinae et agri suburbani: ut inde efficiatur, quales ad potum quotidianum sint saluberrimae, quales in artibus quibusdam usurpari possint, quales evitandae sint.

QUAES-

QUAESTIO THEOLOGICA.

Quibus argumentis usus est TERTULLIANUS, maxime in Apologetico, pro commendanda ac defendenda religione Christiana? Quantum singulis pretium est statuendum?

QUAESTIO JURIDICA.

Tradatur doctrina Codicis Civilis, quo utimur, de praesumptionibus, tum juris tantum, tum juris et de jure, quae vulgo dicuntur: de his ita disseratur, ut primum communis harum praesumptionum natura investigetur, deinde utriusque speciei vis accurate exponatur, atque haec omnia idoneis exemplis passim illustrentur.

QUAESTIO MEDICA.

Quandoquidem nostris temporibus hirudinum usus in medicina adeo invaluit, ut multi Practici earum applicationem generali sanguini-

guinis detractiōni praeferre videantur; alii vero posterioris evacuationis honorem vindicare pergunt: quaeritur, quatenam harum sententiarum maxime solidis innitatur fundamentis, imprimis, quibusnam in casibus generalis sanguinis evacuatio locali, aut localis generali, praeferenda sit.

QUAESTIO LITTERARIA.

Quam vim in vitam Romanorum domesticam habuere victoriae de Tarentinis, tum etiam de Graeciae populis et de Macedonibus reportatae?

Agite ergo, juvenes ingenui, ad honorem denuo et strenue contendite! Vidistis, quam sit gloriosa certaminis litterarii victoria, et quanti etiam pretii sit secundus ad victoriam locus. Immo, quaedam est victis in tali certamine gloria, non aperta quidem illa, sed tecta, quae ex optimorum conatuum conscientia existat. Quod si vero illud, quod opto, eveniat, proximo in Academiae regimine successorum non minor,

nor, quam quae mihi fuit, in distribuendis praemiis et honoris documentis continget felicitas!

Hunc autem Academiae Rectorem ex REGIS nostri decreto publice in sequentem annum renuntio et proclamo JOANNEM FREDERICUM LUDOVICUM SCHRÖDER. — Accedas ergo, Collega conjunctissime, ut vacuum, sed deinceps tuum locum jure tuo occupes!

Salve jam, Vir Magnifice, cui quidquid est in magistratu Academico et honoris, et vero etiam oneris, lubentissimus trado! A te, cujus pereximia sunt et praeclara in hanc Academiam merita, nil nisi quod Academiae honorificum atque utilissimum sit, haud frustra expectamus: tibi que rectionem placidam ac prorsus fortunatam optamus omnes, eamque merito speramus!

Quod superest: vos, quotquot hic adestis, non nisi fausta quaeque solenni hoc die precamini nostrae Academiae! Faxit igitur DEUS OPTIMUS MAXIMUS, ut ex communi omnium voto haec Academia Rheno-Trajectina magis magisque veri honoris studio emineat!

Pareau, Joannes H.

Oratio de honoris studio Orientalium publice dicta, die XX. M. Martii A. 18
23, cum Academicae regundae munus solenni ritu deponeret

S.l. 1823

H.g.hum. 178 h

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10435627-7